

Steun onze subsidieaanvraag 'Integrale verlichting - Kwalitatieve verlichting een noodzaak'

'Oproep voor deelname organisaties die werken rond Welzijn'

Cluster Groen Licht Vlaanderen met haar 80 aangesloten organisaties dient samen met KU Leuven Laboratorium voor Lichttechnologie, WTCB en VOLTA een subsidiedossier in bij VLAIO rond het thema 'Kwalitatieve en gebruikersgerichte verlichting vereist integrale aanpak'.

We wensen organisaties die werken rond preventie, ergonomie en welzijn mee te breken als belangrijke spelers omdat we merken dat zowel klachten rond verlichting als vragen naar human centric lighting vaak vanuit de toepassing ontstaan.

Waarom oproep naar organisaties die werken rond welzijn?

Er komt meer aandacht voor de welvaartsaandoeningen en het effect van gebouwen hierin op het welzijn van de werknemers, patiënten, rusthuisbewoners en anderen. De invloed van verlichting is hierin ook een belangrijk aspect (De projectbeschrijving volgt in een volgende paragraaf).

In die context zijn er nu reeds samenwerkingen tussen Groen Licht Vlaanderen en organisaties die werken rond welzijn:

- Binnen het TETRA-project 'Human Centric Lighting: hype of toekomst' zijn verschillende preventiediensten lid van de gebruikersgroep. Er lopen twee grote demonstratieprojecten: één in een woonzorgcentrum waarbij de invloed van licht op slaapgedrag en activiteit bij patiënten met dementie wordt nagegaan en een andere praktijkcase focust op industrie waarbij o.a. de alertheid bij werknemers wordt bekeken;
- Groen Licht Vlaanderen is sinds dit jaar actief binnen de opleiding Ergonomie en reeds langer binnen de opleiding tot Preventieadviseur Niveau 1. De sessies rond verlichting zijn dit jaar uitgebreid naar meer dan 1 dag. Te veel licht, te weinig licht, hoofdpijn, verblinding, reflectie,... de vragen uit de praktijk hebben samenwerkingen doen ontstaan om zaken correct te karakteriseren maar ook om tot betere en onderbouwde verbeteringen te komen;
- We merken dat vooral van onderuit gestuurd wordt om meer aandacht aan verlichting te besteden. Het is via de organisaties die werken rond welzijn dat de vraag naar mensgerichte verlichtingsoplossingen komt. Helaas is welzijn moeilijk te becijferen in een ROI (terugverdientijd) en zijn bestekken/aanbestedingen ondermaats. We zijn verheugd dat de vraag vanuit de eindgebruiker komt, dat de b.v. de Well-standaard meer aandacht krijgt, dat verzorgingsinstellingen/ziekenhuizen vragen naar kwalitatieve verlichting en naar de impact van verlichting op de werknemer en klant;
- Er zijn spontane contacten gegroeid met Prebes, BSOH, VerV,...

Projectaanvraag 'Integrale verlichting - Kwalitatieve verlichting een noodzaak'

Licht kan niet meer als een losstaand gegeven gezien worden in een gebouw (zowel invloed licht op mens, verlichting als backbone voor sensoren in intelligente gebouwen, interactie met zonbeheersing) en een integrale aanpak is aanbevolen. Er komt meer aandacht voor de welvaartsaandoeningen en het effect van gebouwen hierin op het welzijn van de werknemers, patiënten, rusthuisbewoners en anderen. Maar licht en verlichting heeft zich recent vaak beperkt tot één parameter aan een zo laag mogelijke totale kost (installatie én energiekost over 5 jaar). Dit leidde zelden tot optimale resultaten: minder visueel comfort, minder welzijn, minder energiebesparing, korte gebruiksduur, verschraving in het aanbod van oplossingen. De besparing op de energiekosten van verlichting blijft geen drijvende kracht in de nabije toekomst. De focus op de totaaleffecten van licht - economisch, ecologisch, welzijn, architectuur - is een opportuniteit voor de bedrijven, indien deze de nieuwe kennis over de effecten van licht benutten en efficiënt kunnen omzetten naar de praktijk in het voordeel van de gebruikers.

Er is een evolutie nodig van een productgerichte aanpak naar gebruikersgerichte geïntegreerde lichtoplossingen. Evenwel wordt het ontwerpen van een verlichtingsinstallatie veel complexer: het is immers niet meer het product maar het volledig ontwerp dat bepalend zal zijn of de juiste invloed bekomen wordt op zowel visuele, biologische, emotionele en cognitieve aspecten. Daglicht correct binnen brengen gecombineerd met een doordacht verlichtingsplan en juiste sturing zijn essentieel en bieden enorme troeven voor onze bedrijven. De lichtsensoren, lichtsturing, type verlichtingstoestellen en plaatsing in de ruimte hebben een sterke interactie en zullen in een integraal lichtontwerp beduidend verschillen van de huidige oplossingen. Lichtontwerp wordt een dienstverlening en dit biedt opnieuw kansen voor onze Vlaamse (en Europese) bedrijven om een toegevoegde waarde te creëren die deze van energiebesparing ver overtreffen. Andere business modellen kunnen dit faciliteren en zijn een meerwaarde naar circulariteit. Dat vergt een integrale aanpak van verlichting.

Omdat verlichting nu meer veelzijdig wordt is er nood aan: a) ontwerpregels b) concrete voorbeelden van goede praktijk c) basiskennis d) gebruik van beter corresponderende parameters en bijhorende meet- en evaluatiemethodes e) lichtregeling en afstelling i.f.v. de toepassing. We doen dit aan de hand van concrete praktijkcases in samenwerking met de organisaties.

Projectconsortium

- ✓ KU Leuven Laboratorium voor Lichttechnologie (uitvoerder)
- ✓ WTCB (Wetenschappelijk & Technisch Centrum van de Bouw), Labo Licht & Gebouw (uitvoerder)
- ✓ VOLTA (Kenniscentrum voor de elektro-installateur - uitvoerder)
- ✓ Vzw Groen Licht Vlaanderen (kennisverspreiding, netwerking, facilitator)
- ✓ Consortium van bedrijven en organisaties:
  - Verlichtingsbedrijven: integrale toepassingen ontwerpen – meten – ander type toestellen (pendel bv) – visueel comfort – optimale spectra
  - Bedrijven die sturingssystemen ontwikkelen en verkopen
  - Preventieadviseurs en ergonomen: klankbord van de gebruiker betreffende welzijn
  - Studiebureaus en voorschrijvers
  - Eindgebruikers: bv woonzorgcentra, ziekenhuizen, steden –en gemeenten, OVED,...

De hele waardeketen dient te worden betrokken, en daarenboven is er ook kennisuitwisseling en interactie nodig met de overheden, kenniscentra en eindgebruikers.

Voorwaarden voor toetreding

Aanvraag kan maar goedgekeurd worden als er voldoende draagvlak is van de ondernemingen.

- ✓ Steun ons projectvoorstel bij VLAIO via het invullen van de intentieverklaring. Geef aan waarom dit project nuttig is en geef eventuele verlichtingsgerelateerde projecten/problemen aan waar jullie ondersteuning wensen.

Intentieverklaring: www.groenlichtvlaanderen.be/COOCK

Contact:

Uiteraard kunnen jullie meer informatie ontvangen door contact op te nemen met Catherine Lootens
09 265 87 13

Wie is Groen Licht Vlaanderen vzw?

Groen Licht Vlaanderen vzw is een verlichtingscluster van meer dan 80 aangesloten bedrijven en organisaties. De verlichtingscluster was/is één van de eerst door de overheid (VLAIO) erkende Innovatieve Bedrijfsnetwerken. Groen Licht Vlaanderen is naast een neutraal aanspreekpunt en organisator van kwalitatieve opleidingen, een initiator van collectieve acties en demonstratieprojecten. Zo initieerden we reeds tal van vraag gedreven (demonstratie)projecten die nuttig zijn voor de ganse sector. Voorbeelden zijn projecten rond Human Centric Lighting, Daglichtregelsystemen,... Er is steeds een symbiose met toegepast en wetenschappelijk onderbouwd onderzoek (structurele samenwerking met het Laboratorium voor Lichttechnologie KU Leuven, WTCB,...).

Het bedrijfsnetwerk wil een voortrekkersrol spelen in de vernieuwing van de sector en wil volgende initiatieven mogelijk maken:

- Neutraal aanspreekpunt zijn voor bedrijven en doorverwijzen naar externe partners waar wenselijk; samenwerkingen mogelijk maken met aanpalende organisaties
- Organiseren en verzorgen van kwalitatief hoogstaande opleidingen en studiedagen voor werknemers uit de verlichtingssector. Ook ontmoetingsmomenten faciliteren tussen bedrijven onderling als met de ganse waardeketen (bv de LICHTdag, met gemiddeld 200 deelnemers)
- Proactief en verbindend activiteiten organiseren: vraaggedreven onderzoeksprojecten initiëren en/of beheren, organiseren van partnermatching en initiëren van samenwerking
- Detecteren van gemeenschappelijke noden en opportuniteiten; innovatie en vernieuwing van de sector versnellen via bv. collectieve acties zoals demonstratieprojecten, lezingen, visieteksten,...
- Co-creatie met stakeholders; innovatieve concepten uitdragen en op basis hiervan verbindingen met leden en stakeholders aangaan
- Als contactpunt fungeren naar overheden en organisaties toe
- ...

Meer info en toetreden leden van vzw Groen Licht Vlaanderen: www.groenlichtvlaanderen.be